

Kedden,

augustus 10-én.

12-dik szám.

Foglalat. Erdély és Magyarország: (Kolozsvári napló; Doboka megyei közgyűlés vége; előleges közlés az udvarhelyszéki közgyűlésről; válasz gy. f.-vári Farkas Sándor észrevételeire; Szabolcs és Arad megyei közgyűlések; budapesti napló; bécsyőri vasut; kelet népe; ártezi kút Debreczenben.) Anglia: (választások körüli parlamenti; gabonatorvény elleni szövetség; spanyol kormány tartozása.) Franciaország: (a' tou-lousei forrongások alapoka; spanyolhon jelen politicus állapotja.) Spanyolország: (Krisztina királynő szabadkozása a' gyámság elvétele ellen; angolok ellen ingerültség) Németország. Törökország. Újabb tudósítások: (Russel lord köszönő irata választóihoz, 'sat.) Hírdetések.

Erdély és Magyarország.

Kolozsvári napló. Augustus 6-kán egy sok oldalról ritka eseményekkel jeles és csak nem egyetlen estvét élvezünk. Első ritkaság a' vala, hogy egy zene, melly nálunk kised termet is gyéren népesít, most jókora színházunkat dugva megölté 's méltán mert második ritkaságul szegény elfeledett hazánk fia európai híri első rangu virtuozul álla előnkbe 's e' honfi — 11 éves gyermek. A' kis testben lakó ritka nagy lángész híre messzünnen 's közelről csapdosá füleinket, várakozásunk tulon tul volt feszülve, 's nagy ritkaság! az eredmény meghaladá a' várakozást! Hiszen talán tudják már olvasóink, hogy Filcs Károlyról szólunk, kinek fortepiano játszását jellemzeni nem kísértjük, mert a' harmonia tűzes eleven színeit a' szó száraz metaphysikája csak elhalváníthatja 's mi is a' Timanthes fátylával élve, csak azt mondjuk, hogy művésztünk játszásában a' gyorsasági készség a' melodia szívható kellemével olly bájló egészé forrott, mi értőt és nem értőt elragadt. Első darabját egyedül játszá, de ha fülünknek hívének három 's négy kéz tánczola a' billentyűken; másodikat nem kis adományu bátyjával adá elő, 's ekkor cserélt családásunk egyetlen egy személyt gyanítata 's csak a' harmadiknál jövének tisztába, hogy a' Thalberg által teremtett sok személyiség titkát egy gyermek is ellophatá. De minő gyermek? — kinél ritkánál is ritkább szerencse egyesült, hogy a' legóriásabb adományt a' természeti szülői érzéssel nemesül versenyző legfőbb részvét és szeretet ápolja, 's a' legértelmesebb pártolással a' legezészerűbb eszközöket adja a' mennyei szikrának lánggá lobbantására. Igen is az a' mit Mozart annyira 's olly sikeretlenül ohajtott, hogy művészi röppenését külső környületek ne nyommasszák, azt a' kedvező sors Filcsnek megadá; mi Beethovennek a' Lichnowsky család, az és több lön honunk művészenek a' Bánffy ház; Filcs Károly és lelkianya báró Schilling Johanna gr. Bánffy Dénesné neveik együtt mennek át a' művészet évkönyveiben az utókorra. Nagylelkűségből engedék át szeretett magzatukat virtuozunk szülői a' nálunk még bámultabb mint ohajtott művészi pályára; nagylelkűségből fogadá el a' jótékony nagy pár a' termés gyémánt kisimítását, nagylelkűségből mutatá bé Filcs Károly mindenütt jótékony czélokra, nevezetesen Kolozsvártt a' conservatorium közintézete felsegíllésére művésze első zsenjét; legyenek tehát a' zenében működő többi hangászati kedvelők is nagylelkűek 's engedjék el ez uttal méltó dicséretöket, hogy ohajtott segédökkel a' zene örömeit különbéltetni sziveskedtek. — Folyó hó 6án dél-előtti 10. és 11 óra közt ismét tűz üte ki Kolozsvártt Külső király utcában, olly tűzfészek helyen, hogy az egész utca méltán rebegetett, mert ha a' láng csak egyik szomszéd házba, vagy a' néhány lépésnyire lévő kazalokba békap, egész utca sor megmenthetlenül áldozatja lett volna; de úgy látszik Kolozsvár lakóit a' sok csapás már gyakorlatilag bétanította a' tűzoltásra, mert ezen égés harapozásának elfojtásában valóban mesterileg tüntette ki magát. Szép jele korunknak, hogy azon rangnak, mellynek tagjai eddig illy durvább kézi munkát 's segedelmet magok alattinak hittek, vagy hibáson úgy számítottak, hogy csekély segélyök mit sem használ, most többnyire első minden veszedelemnél emberbaráti részvétökkal, 's példajok ragadva von másokat. Hasonlag dicséretet érdemel a' helyt fekvő katonaság, melly a' lárma harang és dob szavára rögtön a' veszély helyén van sükeres segélyével. Igen helyes tiszteitől, hogy a' lángok előtt kihordott minden csomó portéka mellé őrt rendeltek, mert gyakran történik, hogy mit a' lángok megkíméltek volna, a' környöretlenebb emberek szivtelenül elorozzák. Kiemelést sokan érdemlenének, de a' sokaság közt csak ezeknek jegyezhetém fel nevöket: főherczeg Károly Ferdinandezr. hadnagy Makrai mindjárt a' tűz kiütésekor megjelenvén negyedmagával 10

vedres teknővel hordotta a' vizet; hadnagy Raab, ki több legénynek adott szoros parancsot a' buzgó segítésre; hidelvi polgár Csicszer porond hordó szekerevel, V. polgár Akkeszmann János tettel követett tanácsával, özv. Rivnyák Jánosné fiatal fia és színész Kec-kés Károly 'sat. kitüntetéek magokat a' kereskedők jeles fiatalai mind a' vízfordásban, tűzoltásban, mind a' portékák biztos helyre szállításában. Ezeken kívül számos főrangnak. A' tűz gyaníthatólag a' cséplők pipája miatt támadott, 's a' kinyomozás folyamatban van már iránta.

Lőrincznapi nagy lövésárunk igen silányul ütött ki. A' drágább lovaknak mi kelete sem volt. Idegen kereskedők nem voltak, minek okát a' kivétel tilalmában kereshetni. — 8kán estve a' városi tánczteremben bál adatott a' sétatér költségei fedezésére, de nagyon kevesen vettek belőle részt, úgy látszik közönségünk rá kezd unni az úgy nevezett szent czélu adózásokra. Midőn Szeben sétatérét állítá, az ezredes katona munkásokkal segíté, 's ez jót segített; Kolozsvár illy szerencsés nem leheté, sőt az említett bálra a' zenészkart olly magas ár mellett engedte át az előjáróság, mint a' nagy jövedelmü lovastársaságnak, 's még azt is kikötötte, hogy a' zenészeknek vacsora adassék, mit Schütz József, a' város közjóra buzgó szónoka 's a' sétatér faradhatatlan pártolója szivesen is adott sajátjából. Városunk csakugyan megérdemelné a' katonaságtól, mellynek kényelméért annyit adózik és adózik, hogy közdolgaira nyujtson segédkezet. — Filcs Károly f. hó 10 vagy 11-kén viszont hangversenyt adand félrészben a' szegények, más félrészben a' külső magyaruttszai ref. templom segedelmére, mellyre mindenkit nemcsak a' szép czélokért, hanem önlvéért is meghívunk.

(Dobokai gyűlés vége.) A' második ülésben felelevenítetett még a' vallási illetőség kérdése. Némelylek, kik e' tárgyban tavaly tiltakoztak, most okaikat megújíták, 's legalább a' szolgabírák kinevezésében vallási arányt kívántak tartatni. A' többség eddigi határozataival következetesen azt határozá, mivel a' törvény nem azt rendeli hogy minden vallásból egyenlő számmal legyen hivatalbeli, hanem azt, hogy egyenlő joggal lehessen, ennek pedig az által, miszerint minden vallásból, ha vannak alkalmas egyének, egyenlő számmal tüzetnek ki, elég van téve, a' RR az alsóbb hivatalok bétöltésében is csak a' szótöbbségre lesznek tekintettel.

Még egyet a' választásra nézve: eddig csak nem általános gyakorlat volt a' választási elvek felett szépen vitatkozni, 's ha kivíhattuk és jegyzőkönyvbe iktathattuk nézeteinket, nem sokat törődni azzal, kik jönnek aztán elveink következtében hivatalra. Ez bizony igen eszünkbe juttatja a' korunkról mondatni szokott ötletet, hogy az legrövidebb megútatással — pappiros kor. Az újabb tisztújítások alkalmával erre nézve is történt valami kis előhaladás. — Ezen ülés végén egy indítvány felhozatala, 's még sokkal inkább annak pártolása, megvallom, meghotránkozott. Miután a' gyűlés három napig kioldott a' választásmód meghatározásával, miután a' felsőbb tisztek szózatok általi valóságos választással megújítottak, miután az alsóbb tisztek választásmódja felett is reggeli 7 órától délutáni 2ig folyt a' tanácskozás, a' kitűzöttek névsora megállítotott, 's a' kérdés azon pontra volt vive, hogy csak a' szózatokat kelljen beszédeni — ekkor ajánltaték, hogy az alsó tisztek csupa felkiáltás útján választassanak meg idő kimelés tekintetéből. Ezen ajánlattételekor még jelenlévő igen kis számu gyűlés, kiknek nagyobb részét éppen a' választás alá jövendő magistratualisták tették, élöken pártolta ezen javaslatot, melly csakugyan nem ment ki, 's a' következés igazolta a' fordulatot, mert többen változtak. — Az árvai bírák választására nézve, melly hivatalt a' RR. önmagok állítottak fel 's önmegróvásokkal tettek fizetessé, azon érdekes kérdés fordult elő; ha kitűzés mellett vagy

kitűzés nélküli szabad szavazatokkal választassanak. A' mlgs elnök úr az árvák jóvát fontosabbnak tekintve, mintsem önkényes tetszésre bízathassék ezen tisztek választása a' kitűzést pártolá. A' RR. ellenben úgy látták, hogy a' kitűzés éppen nem biztos út arra, hogy a' hivatalok közohajtásnak megfelelő egyénnel töltsenek bé, azért azon önmagok által teremtett hivatalra szabad meggyőződés szerinti választást határoztak, mint a' derékszék bírákéra.

A' harmadik ülésben (július 31-kén) kihirdették 's béiktattak a' választott szolgabírák, adóvető biztosok, székbírák, árvai bírák, levéltárnok, iktató, köz és szegény ügyvédek. — Végre felvették a' magánosok kérelmei. Valóban nem lehet meg nem róni azon részvétlenséget, mellyel nem csak itt, hanem országunkban mindenütt viseltetik a' nagyobb rész a' magánosok kérelme iránt. A' közjogi tárgyak, mellyek néha nem is érdemlik ezen szép nevet, népes gyűlés, élénk vita és küzdés közt szoktak lefolyni, 's midőn egyesek ügyei, mellyek sokaknak mindenét teszik és egész életükre határoznak, szőnyegre jönnek, a' terem üres, csak azok vannak még jelen, kiknek nem volt ürügyök eltávozni, 's azok is egész hidegséggel nyargalnak keresztül tárgyról tárgyra, elveszettnek vélve minden perczet, melly alatt a' biztosság előadásán kívül még szó foly. Érdekes volt ezen tárgyak közt az első, miszerint a' terehordó köznépek könnyítése intéztetett. A' határozat erre az, hogy az adózók útszínálásra évenként legfennebb 12 napig hajtathassanak; ezek is a' földesurak nagylelkű ajánlata szerint napszámba tudandók 's úgy rendezendők, hogy a' földészi munkától ne vonassék el általok a' kézi munkája után sanyarán élő nép. Ezen tárgyakkal az 1791. 12. nyilvános rendeletéből folyó két nagy érdekű pont köttetett öszve: 1) a' tisztségi jegyzőkönyv vizsgálata, mellyre biztosság neveztetett, tudósítását a' közelebbi gyűlésre megteendő, 2) a' tiszteknek adandó utasítvány. Ennek gyakorlatára nézve a' mlgs elnök úr javaslatából határozatott, hogy a' már létező, 's jelesen a' flgs kir. főkörmány levéltárában meglévő adatok is előszereztetvén, szólítsa fel a' mlgs főisp. helyettes úr mindazokat, kik jelenleg hivalt viselnek vagy viseltek, hogy a' hivatalaikat illetőket öszve szerkesztvén, küldjék bé javaslatképpen a' mlgs főisp. helyettes úrnak hová hamarabb, joga lévén, sőt felszólítván minden egyes ember is, kinek munkálni kedve leend, hogy hasonló javaslo utasítványt küldhessen bé, az így öszveszerzett adatok egy biztosságnak fognak átadatni, melly azokat is, mennyiben czélszerűnek látandja, használva véleményt terjesztend a' közgyűlés elibe.

A' szorgos munkaidő miatt ezen gyűlésen több tárgy nem vétethetett fel, hanem a' törvényes idejében közelebbiől tartandó közgyűlésre halasztattak. Im, milly bizodalmat szül, ha az elnök megtartja a' törvényt, mint us Doboka vgye érdemes főispáni helyettese. Mennyi vitatást szült volna máskor, ha az elnök olly tárgyakat, mint pl. a' vegyes házasság kérdése, a' testvér megyék felszólításai 's a' t. el akart volna napolni. Most egy szóval kelle mondani, hogy csak azért maradnak el, mert magok a' RR kéntelenek magános körülményeik miatt honi dolgaikhoz sietni, de három hónap mulva bizonyosan szőnyegre kerülnek és a' RR megváltak nyugova. Átalában örömmel kell érintenem azon szép egyetértést, melly elnök és RR közt ezen egész gyűlés alatt háborítlanul létezett. A' főispáni helyettes úrnak többszöri nyilatkozatit, mellyekre minden igaz hazafi lelke meggyőződésből „helyes“t kiálthatott, a' RR helyeslék, 's „éljen“ezéssel tisztelék meg elnököket. Lehetett ugyan közbe közbe, ha bár ritkán, a' régi notát is hallani, de a' RR. őrfigyellemmel óvták jogaikat, 's a' titt. elnök úr egész gyűlés alatt semmi elnöki erőszakot, zsarnokoskodást nem próbált, sőt a' gyűlésben mondottakat a' gyűlésen kívül magános viszonyokban nem vive át a' RR mindenikéhez egyaránt szives volt.

Az utolsó ülésben jegyzőkönyv olvastott 's állított meg. A' RR. távol ugyan a' bizalmatlanságtól, de jövendő biztosításul nyilván kiköték, hogy ezen ülésben semmi új határozat ne keletkezhessék, hanem csak a' jegyzőkönyv hitelesítették, semminemű már meghozott határozat változtatására vagy módosítására jog nem engedtetvén. Szentiváni Mihály.

(Előleges közlés az udvarhelyszéki közgyűlésről.) Addig is, míg tárgyaink halmaza megengedné nemes Udvarhelyszéknek jul. 29. 31-dik napjain tartott közgyűléséről részletes tudósítást adni, előlegesen közöljük határozatai főeredményeit. A' nmgu kir. főkörmánynak a' közelebbi közgyűlés határozataira tett észrevételei 's kir. rendeletei olvastatván a' RR. előbbi határoza-

taiknál maradvá visszirást határoztak, jelesen a' megyei orvos elmozdítása tárgyában biztosságot neveztek ki a' nmgu kir. főkörmányhoz ad melius informandum, melly biztosság f. hó 5. 6-dik napjain eljárva megbízatásában a' kir. főkörmány egyes tagjai által külön külön kegyesen fogadtatott. — Az oláhok neveltetése iránti tervre visszairtak, hogy a' tulajdonosi jogokat sérti, egyébiránt is nemzetibb erényt ohajtanának ezen nevelésnek adatni. A' büntető joggal bíró kerületi és járási tisztek fizetése rendszeresítésének végelhatározása a' közelebbi gyűlésre halasztatott. — A' székbírák választása hasonlólag. A' hidak és utak jobb karba hozatala illető tiszteknek erdész Osváth Zsigmond felügyelete alatt ajánltatott. — A' tűzkármentési pénztárnok számadása dicsérettel helybe hagyatott. — Az adóvető biztosok tétele iránt felvilágosítás tétetett a' nm. kir. főkörmányhoz. A' tisztségi jegyzőkönyv megvizsgáltván, benne nagyon kevés hiba találtatott. Bardoczi szék kérelmére, mellyben panaszkodt, hogy kebelében 1805. óta közgyűlés nem tartatott, a' fő kir. bíró megígérte, hogy mihelyt körülményei engedik gyűlést tartand. — A' vegyes házasság tárgyábani felszólítása Kolozs megyének mélyen pártoltatott.

Válasz gyanánt

gy. f. vári idősb Farkas Sándor úrnak, az Erdélyi Hiradó 10. sz. ban foglalt észrevételeire.

A' ki tudja 's tapasztalta mennyire jótékony ama testületi szellem melly — az emberiség és haza szeretete mellett — egy kerület, város, vagy falucska tagjait összefüzi, a' ki tudja, mennyire mulhatlan szükséges ez olly országban — minő magyar és erdélyhon — hol a' nemzet sok testületekre, oszolva, egymástól független, elkülönözött hatóságokban működik, halad vagy marad; a' ki érzi: mennyire üdvös e' vetély, eme verseny a' hatóságok közt, melly egyedül képes mérsékelni a' rendszerünkben szükségkép folyó tarkaságot, a' ki végre tisztelni tudja a' hazafi féltékenység (ha így nevezni szabad) azon nemét, melly ezen észrevételben nyilatkozik, nem lehet hogy illyes fölszóllásnak ne örüljön. Kettő vala részemről ezen észrevételekben még ohajtható: egyik az: ne vette légyen az igen tisztelt béküldő úr szavaimat „Alsófehérre fogott bár melly kicsiszellemi hiánynak“ sem „illiberalismussali vádnak“ mert én történt dolgokat említék meg, mit tagadni nem lehet, és éppen midőn Kolozs megyét Alsófehérrel és nem a' Corvinusok földével tevém hasonlításba, fejeztem ki ama közvéleményt, melly Alsófehért a' két hazában kíséri. Igen is, a' mi némelly hatóságban föl sem tűnne, az Alsófehérben tiszszeresen szembeszökő, ollyas valami okból: mire talán Alsófehér Rendei nem nehezethetnek. Másik ohajtasom az vala: hogy a' szavazati jog körül nézeteit terjedelmesebben kifejtve, a' tiszt. béküldő úr igyekezett volna egy tévedést ha annak tartja, melly nem enyém, de már Kolozs, Doboka, Középszolnok, 's tán Kraszna megyéké is — szétoszlalni.

Kölcsönösön tisztelni a' véleményt, melly — bár tévedés — tiszta forrásból fakad, a' humanitás első szabálya, és ha a' tisztelt beküldő úr ama kis fáradságot veszi magának hogy a' pesti hirlap jövő számába beletekint azon cikkekre, melly Kolozs megye beléletét érinti, látni fogja hogy én, midőn e' kérdés (a' szavazati jog) Kolozsban vitatás alatt volt, hibáztatom nyilván azon szónokokat kik olly módon fejezék ki értelmöket, hogy az által némi illiberalis gyanu háromlott az ellenvéleményüekre, kik elvi tekintetben nem is különböztek, de a' törvény szavait úgy értették mint Alsófehér. Ezért Alsófehérre nézve is szellemi hiány, sem illiberalismus vádja nem háromlik a' szavazat meggtagadásból, legfőlebb azt mondhatni: Alsófehér a' törvényt úgy érti, — valamint Kolozs, Doboka 's a' részkebeli megyékre a' tiszt. beküldő úr állításából — hogy Alsófehér angol szellemmel a' törvény betű szerint élvezi — nem következteti maga a' tiszt. bek. úr hogy ezen megyék törvényteleniséget követtek el, legfőlebb hogy ezen megyék a' törvényt másképp értik, 's egyik tévedett. Bocsásson meg nekem a' tiszt. beküldő úr — kit Alsófehérben barátaim e' megye jelesbjei közt elől említenek — hogy észrevételeiből vegyek alkalmat két vélemény felett — világért sem czáfolatul de vélemény cserelésül — nézeteimet elmondani annyival inkább mivel ezen kérdések nyilvános megvitatása sürgető szükség mert egyik a' két hon gyűlésein naponként megfordul, másik Erdély tisztújításait kíséri. Egyik a' törvények betű értelméhez ragaszkodás, másik a' szavazati jog kérdése. (Folytatása következik.)

Kovács Lajos.

Szabolcs július 22-kén. — Főispányi elnökség alatt tegnaptartott rendkívüli közgyűlésünkben a tisztújítási rendszabályok felolvasása alkalmával a szavazhatási jogról szóló pontra vonatkozólag Nyiregyház városa érdemes polgármestere 's megyei táblabíró indítványt tön: miszerint Pestmegye példájára Nyiregyháza közönsége követelnek is (a „sokaság közül valaki a honoratoroknak is“) adatnék szavazási jog. A RR. csendesen hallgatása után a nemlélt. főispán úr az indítvány határozattételét nem helyeslé, csak törvényhozás útján látván azt kivihetőnek. Mi úgy mond, a Pest megyei communitások szavazási jogát illeti: ezek azért szavaznak mert régóta szokásában vannak, mi szerint mind a megye gyűlésére, mind a tiszt választásra követeket küldenek, — de a honoratorokra sem vétetett Pest megye határozata foganatba, mert a közelebbi tisztválasztáson egy honorator sem szavazott. — A honoratorok ügye tehát nem talált meleg keblekre Szabolcsban és a sokaság közül valaki által felvétellett gyenge szózat elhangzott a nélkül, hogy mellette csak egy szó is emelkednék. Világ.

Aradból. Megyénknek jun. 2-kán kezdődött 's több napokig tartott közgyűlésén következő nevezetesebb tárgyak fordultak elő: 1. Felolvasatott főispán ó nagyméltóságának a megyéhez intézett levele, mellyben tisztválasztás határnapjául folyó évi octob. 5ike tüzetvén ki, a KK. és RR. az ide tartozó előkészületek megtételére felszólíttatnak. Ennek folytában, Pest és Bihar megyék példájára, indítványba hozaték a honorator osztálynak adandó szavazati jog. Az indítvány korszerűsége 's méltányossága általános elismerést talált: de a rendek többsége a választási jogban az alkotmányos kérdések egyik legfontosabbikát látván, a felett megyei leg határozni, sem hatóságában állónak, sem célirányosnak nem vélte; hanem, mint törvényhozás útjára tartozandót, a jövő országgyűlési utasítások sorába előjegyeztetni kívánta. 2. Előterjesztés tételvén az iránt: miképpen a jelen század szelidebb szellemével 's józan büntetőrendszerrel merőben ellenkező veretés általános megszüntetése igen kívánatos volna: a megyének már előbb hozatott azon végzése, mellynél fogva községek bíráinak, úgy a községi tanácsot tevő egyedeknek is, mint a legujabb törvények által meghatározott esetekben bíráskodási hatósággal felruházott személyeknek, törvényszéki ítéleten kívül, bármely okból is testi fenytéssel büntetése a megyei tisztviselőknél eltiltva lön, ujonnan megerősített; egyébiránt pedig a veretésnek, mennyiben törvényhozás útján kívül eszközölhető, eltörlését 's más alkalmasabb büntetési módokkal folszerelését tárgyazó javaslat kidolgozására 's minélelőbbi bémutatására választmány neveztetett. P. H.

Budapesti napló. Lánchidunkon igen szorgalmasan dolgoznak 's darab idő óta éjjel is majd szakadatlanul hallhatni hatalmas döngését a czölöpverő erőműveknek. A pesti zárgát már majd egészen kész 's a folyamban felállítandó 2-dik zárgát is elfog készülni a tél bekövetkezése előtt. Fővárosunkba majd minden héten több vagyonos angol utazó érkezik, kik Paget és Pardoe jeles munkáik után közelebb vágynak szép hazánkkal megismerkedni mellyet mi magunk is jobbadán olly kevéssé ismerünk. Mult évben egy igen jeles képgyűjtemény jelent meg már Londonban, melly hazánk legkiesb vidékinek egy részét igen hiven ábrázolja, 's megérjük bizonyosan nem sokára, hogy hazánk szorosb 's kimerítőbb ismertetését angol munkákból kell majd olvasnunk. — Heckenast pesti könyvtárus a „közhasznu ismeretek tára“ pótlék-köteteit készül kiadni, 's e végre már czélszerű intézkedéseket indíta meg. — Jósika Miklós „Zrinyi“ 5 kötetű regényét rövid idő mulva bévégzendi, 's így tisztelőji, hihetőleg már jövő év elején, ismét új kedves olvasmányt nyerendnek. — Garay János a „Regélő“ folytatására a legf. engedélyt szerencsés volt megnyerni, 's így ezen több évig kedvelt divatlap újult erővel 's kitelhető kül és bel csinnal ismét meginduland. A szerkesztő és íróársai mindent elkövetendnek, hogy ez első szép literaturai folyó irat hölgyeink kívánatinak lehetőségig megfelelhessen. J-r.

A bécsi-győri vasuton naponkint növekszik a közlekedés; jul. 18-kán 12 ezer pfton felül vettek bé. Feszülten várják azon napot, mellyen az igazgatóság ezen vasut egy hónapos létének eredményit, mellyet 100 ezer pft-ra tesznek, tudatandja a közönséggel.

(A kelet népe.) Halljuk, hogy aug. 4-kén egy ember a kelet népéből már felszólal; nem tudjuk ki, 's nem tudjuk mit? — Záborszky Alajos urtól is sajtó alá kerül egy röpirat illy czim alatt: „A Pesti Hirlap elleni gyanusítások és haladás.“ Ez azonban, miot halljuk, már „A kelet népének“ megje-

lenése előtt volt megírva. — A kelet népére báró Eötvös Józseftől is sajtó alatt van már valami; a Pesti Hirlap szerkesztőjének felelete pedig — ha csak előre nem látott okok miatt nem késik — augusztusi pesti vásár alatt szintugy megjelenend. — A Jelenkor szerént kedvelt beszélyírónk Kuthy Lajos is felszólaland ez ügyben. P. H.

Szab. k. Debreczen városa piaci-térén úgy nevezett kis templommal szembe furatott artéziai kút, miután a saját nehézség által lenyomó gép furója 52 ölnyire haladna, egy kristály vizü homok forrást talált, melly is a helybeli természet vizsgáló orvoskar által az alkotó részek szétválasztása után tett nyomos vizsgálata szerint, testtápláló egészes jó ivó viznek találtatván, mint e városra nézve legdrágább kincs az előljárási rendeléséből megahagyatni, és kitisztítva szivattyús kúttá formáltatni határozatott. Az előljárási a város főutcáira, ha szinte nem valódi artéziai, de legalább hason forrásu szivattyús kúttal szándékozik ezen mester által furattatni, semmivel jobban a nép jóvát nem eszközölheti. H-k. Úgyan e tárgyról a „Világ“ egyik levelezője így ír: Artézi kútunk kész, 's már a közönség használata alá lön bocsátva. — Mi izleltük a vizet, de megvalljuk igen kénköves szagáért, émelyítőnek találtuk. Ezen tapasztalatunkon azonban keveset építvén, megkérdeztük ezen viznek egészre hatása iránt orvosink egyikét, ki úgy nyilatkozott, hogy e viznek alkatrészei: kénkö, salétrom, és fővény lévén nagyobb részben ezek az egészre egyaránt ártalmasok, 's jól lehet ez értelemben adta a városi physicus is véleményét! még is a ns. tanács vagy — nemes város ezen vélemény, és a kutfurató Steller László javaslata ellenére, hihető költségkímélés tekintetéből, megelégedvén a szagos vízzel, jónak látta a furatást bévégzeteni, és a szivattyús kúttal lefödetni.

Anglia.

(Tarlózatok a választások körül.) Marylabone - városkerületben a szabadelvűek július 19kén nagy vendégséget adtak Hall és Napier megválasztása által a tory-párton nyert győzedelmök inneplésére. Ez alkalommal Napier rövid szónoklatot tartott, 's magasztalá a ministereket azért, hogy terhes körülményeik közt igéretöket megtarták midőn az országnak reformokat nyujtottak; a közkiadások összegét csökkentették, az európai békét megóvták. — Montrose képviselője Chalmers parlamenti üléséről leakar mondani, hogy Hume, ki Leedsben kibukott megválasztathassék. —

Heetwood prestoni követ felső ház tagjává fog kineveztetni, hogy Morpeth lordnak helyet csináljon. — A toryk érezvén, miként a választási tusa élet és halál felett veti a kockát el, győzedelmök eszközésére pénzerejüket óriás idomban pazérolták. Csak az úgynevezett „Carlton-club 9 millió pengő forintot költött megvesztegetésekre.

A gabonatörvény elleni szövetség (Anti-Cornlaw-League) miután eddigi izgalmai a parlamenti választások tanusításai szerint kevés sükert fejtenek ki, új segédmódhoz nyult; t. i. minden hitfelekezetek egyházi egyéneit közgyűlésre szólítja fel, hogy a jelen nyomor közt, melly az erőben létező gabona törvények közvetlen folyadéka, a jó ügy barátaival összeforrasztva nézeteiket, eszközökről gondolkozzanak a visszaélések és egyedáruskodás eltörlésére.

Palmerston lord a britt segéd sereg biztosságának azon előterjesztésére, hogy a spanyol kormány a zsold-tartozásnak harmadik határidőre eső részét mostanig sem fizette ki, megnyugtató válaszul kinyilatkoztatá, miként a madridi követnek köteleességévé tétellett ezen követelés ki nem elégitése esetében, a biztosítékul nála létező spanyol „kötelezvényeket“ áruba bocsátani.

Francziaország.

(Gazette des Tribunaux.) A toulousei háborgásokra inkább ürügy mint alap volt a pénzügyminiszernek a házadó körüli rendelete; a békétlenség mélyebb oka azon körülményben fekszik, hogy déli Francziaország vidékei között a toulousei az, melly komolyan törekszik, helyhatósági életet fejteni ki keblében, és saját tisztviselői által vágynék igazgattatni.

A soha pihenni nem tudó európai diplomacia olly tárgyra bökkent, mellynek szabályozása legalább is annyi erő- és időpazérlást igényel mint a világhírű török-égyiptomi viszály; ez, Spanyolország jelen politicus állapotja. Hírlík, miként e felett is mielőbb conferentiák és jegyző könyvek fognak intézkedni.

Bugeaud megtérve Algirba jul. 13án minden polgári és katonai hivatalviselőket inepélyesen fogadott el; rövid szónoklatába

kinyilatkoztatja, hogy hajdon a' gyarmatosítás ellensége volt, de most — 's itt lábával tapintott — hő pártolója. A' régi rendszert Blidából Medeaba 's onnan Milianába és viszont Milianától Medeaba 's meg Blidába futkározásnak nevezte. A' serget akkori lomhán nehézkés fejleteivel egybehasonlítá öly testel mellynek feje van, de kara 's lábesontai hiányzanak. Hogy lovakat és öszvéreket parancsolt a' küldelék csapat számára a' szolgálat kikerülhetetlen szükségével menté ki, melly önkény külszínét hordó szabályokra kényszeríté. Végre dicsérvén, hogy Negrier tábornok 60 mértfölddel nyomult Constantinén tul; Varaguay d' Hilliers tábornok Titteri tartományt minden irányba összeportyáztá 's hét ezer darab marhát zsákmányolt; ő maga pedig a' gazdag Hasem ellenségtől eddig nem tapodott földét, az emir bölcsőjét, tűzzel 's vassal dulta fel; három napi szünidőt hirdetett, 's ígérte hogy szeptemberbe új válalathoz kezd; az emirt helyről helyre üldözendi; még a' rossz időjáratok békövetkezte után sem hagy pihenést neki mig a' mérhetlen pusztákból is felzaklattatva a' megalázott Abdel-Kader kénytelen leend a' francziák táborát fölkeresni, fejét járomba hajtani, 's idegen törvényeket fogadni el.

Spanyolország.

A' párizsi hírlapok Christina királynétől két iratot közlenek. Az első innepélyes szabadkozás a' cortes azon ténye ellen, melly a' gyermek királyné és nővére feletti gyámságot az anya kezéből kivéve Arguellesnek adta által. Az özvegy királyné ezen határozatot erőszakra támaszkodó bitortlásnak bélyegzi, emlékezteti egyszerűs mind a' nemzetet azon szelid igazgatási módszerre, melly mig ő vala a' kormányzó divatozék, 's hogy miket követett el a' végpillanatig Valenciában a' törvények védelmére, midőn azok éppen olyanok által tapadtának lábbal, kik felettök örködni kötelesek valának. A' második irat Victoria herczeghez intézteték, és betűig a' királyné saját kezéből folyt; ebben több éles vádak mellett azon nyilatkozat is áll, hogy a' herczeg, a' ministerium és cortes olly jogokat tulajdonítanak el, mellyek őket nem illetik; minden természetűi érzelmeket feldultak, 's őt mivel a' nemzet kibékítésére befolyással volt áldozatul szemelék ki.

Az angolok ellen ingerlékeny hangulat mellett a' tüzre új o-lajat öntett azon hír, hogy Algesirásban egy angol dugarós hajó a' spanyol partőrektől üldözötve a' közel borgonyzó angol hadihajó által oltalomba vétetett, a' hajhászó partőrség visszaveretett, az idegen katonaság a' szárazra kiszállott, ott féketlenkedni 's a' futamlókat üldözni soká meg nem szünt.

Németország.

Hamburg jul. 21-kén. Végre jul. 23-kán Londonban elkészült a' titkos tanácsi parancs, melly az Ausztria és Anglia között kereskedési és hajózási szerződés 4-dik cikkének teljes érvényességet adott. Ezen cikk tartalma szerint az austriai hajók a' dunai kikötőkből, Galaczt is ide értve, az ottani föld minden terményeit Nagybritanniába és Irlandba azon vám mellett vihetik bé, minő az angol hajókról szokott felvétetni. Washingtonból jött hírek szerint az egyesült államányok berlini követjéhez rendelés küldetett a' vám egyesülettel kereskedési és hajózási szerződést kötni.

Törökország.

A' serb kormányzóság az orosz főügyvivővel ' sereg számára muszka gyárokból szolgáltatandó fegyverek iránt kötményre lépett.

Az angol ministerium a' szultánt értesíté a' felől, hogy ő fel-sége Victoria királyné a' birodalmában fennálló szolgálati szabályok következtében Palmerston és Ponsonby lordoknak azon gyémánt-diszék elfogadását meg nem engedheti, mellyet ő magassága kelet kibékeltetésével föltüntetett érdemeik méltánylásául, adni szándékozott.

Újabb tudósítások.

Russel lord nősülése előnapján (jul. 19-kén) köszönő iratot intézett választóihoz, ebben általános vázlatokban azon irányt jeleli ki, mellyet követni a' parlamenti választások eredménye minden szabadelvűnek kötelességül tűzött ki. Ezen ministeri nyilatkozat mert méltán annak nevezhető mérsékelt, férfias és komoly hangulata által, azokból csodálkozást csikor ki, kik a' békövetkezendő kormány változából hasznót vonni törekszenek. Mi a' nevezetes ok iratot honi tudósításaink nagy halmaza miatt jelen számunkban nem közölhetjük, addig is azonban mig egész terjedelemben hírlapunkba felvehetnők töredékül néhány sorát kiemelni nem tartjuk czéltalannak. „Mihelyt az új parlament egybegyült „így szól Russel“, az első alkalmat megragadva nyilt és határozott itéletszót kérünk az általunk követett kormányzási módszerről. Olly hivatkozás eredményét jóslani előre lehet. Mivel semmi ministerium a' közök házána bizodalma nélkül helyzetét meg nem tarthatja, tehát igazgatási elveink innepélyes kárhoztatása után visszalépésünk önként folyó. Illy megválto ott viszonyok között polgár kötelességeim felőli fogalmaimmal meg nem egyeznék faggató ellenzék által szorongatni a' kormányt, a' koronától elvonnai azon eszközöket, mellyekre naponként szorul, hogy künn az ország jó nevét, 's benn a' közcsendet fentarhassa. De midőn a' vallási. polgári és kereskedési szabadság életelvi kérdésbe hozatnak, akkor diadalaikért szilárdul és tekintet nélkül küzdünk. Bár mellyik párt maradjon a' hatalom birtokában, ezen elvek a' polgárzat előhaladásával olly választhatatlanul egybekapcsolvák, hogy az ország kételkedve, vonakodva, fontolgtatva bár, azokat vizsgálni, vitatni és elfogadni kénytelen. Ez nekem meggyőződése, régi győzedeimeiből folyó hitem. „Russel azon jóslattal fejezi bé iratát“ hogy a' tory ministerium vagy a' whigek által javallott szabályokat keresztül viszi, vagy menthetlenül és mielőbb visszalépni fog. Repeső hírek szerint az angol királyné, nagy ellenszenvvel viseltetvén Peel iránt, nem ezen pártfőt, hanem Aberdeen lordot nevezi a' conservativ cabinet elnökévé, 's általa fog a' többi torykkal közlekedést szólni. — Mihelyt a' jelen ministerium visszalépik, a' cabinettagok hitvesei, nővérei és rokonai, kik most a' királynét körzik, kikerülni akarván a' palotaúrhölgyek feletti kellemetlen vitatás újbóli előkerülését, beadandják elbocsáttatásokérti kérelmeket; tisztök a' northumberlandi herczegnő, Jenkinson lady 's más tory asszonyok által fog betöltetni. — Déli Franciaországban, a' hivatalos ujságlapok minden nyilatkozatai daczára Humann pénzügyi szabályai most is több felől gerjesztenek ellenhatást. Toulouseban a' tömeg még hajlandó a' köztár küldöttjei által történendő hon-egybeírások gátlására fegyvert ragadni. A' hamv alatt lappangó tüzet itt azonkörülmény is éleszti, hogy a' szomszéd vidékek rossz szemmel nézik a' Toulouseba rendelt sereg összepontosítást. Vic-Fezensacba a' 38ik ezred zászlóallya pogyászaihoz lovakat nem kapott. „Ha Bayonneba akartok visszatérni- így szóla a' nép- készen vagyunk elégséges vontatóval. Toulouse felé szekerünk és lovunk nincs.“

Szebeni lotteria aug. 4kén: 24, 64, 25, 46, 52.

Mikor?	Levegőmérő (Barometrum)			Hővmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.		
Augusztus 6kán	27'' 41'''	—	27'' 41'''	+ 14	+ 25	+ 17	D. 4	Egész nap napfény.
7kán	27'' 40'''	—	27'' 9'''	+ 15	+ 27	+ 17	D. 4	Egész nap napfény, e. változó.
8kán	27'' 10'''	—	27'' 10'''	+ 15	+ 25	+ 15	D. 4	Reg. felleges, d. u. tiszta.
9kén	27'' 11'''	—	27'' 10'''	+ 15	+ 25	+ 17	D. 4	Egész nap napfény.

Hirdetés.

(2) Báró Józsika János kolozsvári kertjében **eladó Camelia** osztályok találhatók. Árok 2-6 rf. ezüstben. A' példányok 1 $\frac{1}{2}$ — 5 láb magasságúak, 's mind bimbósok. (3)

(1) Bonczhidán 200 szekér — legjobb minőségű — széna eladó. Értekeződhetni iránta, az ottani haszonbérővel. — (3)

„Mentor, erdélyi népkönyv“ című

alatt megjelenendő szerkesztményünk ügyében ezennel fölszólítjuk mindazon t. cz. hazafiakat, kik még „aláírási íveiket“ bé nem küldötték, ezeknek legtovább f. é. sept. 15-öjéig kezünkhez juttatására. Egyszermind a' már megjötték béküldőinek legszívesb köszönetet nyilvánítunk ügyünk nevében, nálunk eddig elé példátlan sikerű, eljárású buzgóságukért. Kolozsvár, auguszt. 4kén, 1841.

Nagy Ferencz
és
Krizbay Miklós.

Eladó fekvő-jók Kolozsváratl:

a) A' „Nyíresen“ 6, 's a' „barmad-völgyi“ kurtá lábok sorában ugyanannyi, összesen tehát 12 rúd szénafű. b) A' „nadas-terei“ szőlők között 3 holdnyi — részint gyümölcsös, részint szőlő-termő — örökség. c) A' „két víz között“ mintegy 5000 □ ölnyi nagy major, gyümölcsös-sel, fűzessel 's kétrendbeli lakóházakkal. — A' venni szándékorok értesítést kaphatnak a' szükségesekben Krizbay Miklóstul, külső magyar-utczai szállásán.

Szerkeszti 's saját betűivel nyomatja Méhes Sámuel.